

Cynllun Cydraddoldeb Strategol Ysgolion Arweiniad a Gweithdrefnau i Ddelio â Digwyddiadau Gwahaniaethol mewn Ysgolion (*Drafft 2012*)

Cynnwys

Rhan	Tudalen
A) Rhagarweiniad	2
B) Cyd-destun Lleol	2
C) Llais y Dysgwr	3
Ch) Monitro, Gwerthuso ac Adolygu	4
D) Beth yw digwyddiad 'gwahaniaethol'?	4
Atodiad 1 - Arweiniad i ddelio â digwyddiadau	6
Atodiad 2 - Enghraifft o Bolisi Cydraddoldeb Strategol Ysgol	12
Atodiad 3 - Enghraifft o Amcan Cydraddoldeb i Ysgolion	19
Atodiad 4 - Rhestr Wirio i Ysgolion a Chyrff Llywodraethu	20

A) Rhagarweiniad

Mae'n ofynnol i bob corff cyhoeddus a restrir yn Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) fodloni'r dyletswyddau o dan y rheoliadau hynny trwy:

- ddileu gwahaniaethu anghyfreithlon;
- hyrwyddo cyfle cyfartal;
- hyrwyddo perthnasau da.

O fis Ebrill 2012 ymlaen, mae'n rhaid bod gan bob ysgol a gynhelir Gynllun Cydraddoldeb Strategol ar waith er mwyn ufuddhau i'r rheoliadau hyn. Mae'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yn gyfrifol am orfodi'r Ddeddf ac mae'r Comisiwn (Cymru) yn gyfrifol hefyd am fonitro cydymffurfiaeth â dyletswyddau statudol Llywodraeth Cymru yng Nghymru, sy'n berthnasol i bob corff cyhoeddus, sy'n cynnwys Awdurdodau Lleol, ysgolion a chyrrff llywodraethu.

Disgrifir ymrwymiad Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili i fodloni ei ddyletswyddau statudol o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 a rheoliadau Cymru yng Nghynllun Cydraddoldeb Strategol (2012 – 2016) CBSC a gellir dod o hyd i gopi o'r ddogfen hon a'r holl waith arall y mae'r Cyngor yn ei wneud sy'n gysylltiedig â Chydraddoldeb ar-lein trwy droi at www.caerffili.gov.uk/cydraddoldeb. Cefnogir y gwaith hwn ymhellach trwy Gynllun Plant a Phobl Ifanc Caerffili.

Mae datganiad cydraddoldebau corfforaethol yr Awdurdod Lleol yn nodi'r ymrwymiad hwn yn glir:

Mae'r cyngor hwn yn cydnabod bod gan bobl anghenion, gofynion ac amcanion gwahanol a byddwn yn gweithio'n weithredol yn erbyn pob math o gamwahaniaethu drwy hybu perthnasau da, a pharch at bawb, o fewn a rhwng ein holl gymunedau, trigolion, aelodau etholedig, ymgeiswyr am swyddi a'n gweithlu.

Byddwn hefyd yn gweithio i greu mynediad cyfartal i bawb i'n gwasanaethau, beth bynnag fo'u tarddiad ethnig, rhyw, oed, statws priodasol, cyfeiriadedd rhywiol, anabled, ailbennu rhywedd, daliadau crefyddol neu ddi-gred, iaith, cenedl, cyfrifoldeb am bobl ddibynnol neu unrhyw reswm arall na all gael ei gyfiawnhau.

Mae'r cyngor yn y ddogfen hon yn seiliedig ar arfer da presennol ac fe'i lluniwyd gan Awdurdod Lleol Caerffili trwy ymgynghori ag ystod o sefydliadau partner o'r sectorau cyhoeddus a gwirfoddol.

B) Cyd-destun Lleol

Mae'n ofynnol i Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili adrodd ar nifer yr achosion o fwlio a sawl un o'r achosion hynny oedd oherwydd gwahaniaethu o ryw fath. Mae angen hefyd cofnodi nifer yr achosion a arweiniodd at gamau pellach.

Gall gweithredoedd ac agweddau gwahaniaethol, yn enwedig mewn plant ifanc iawn, ddigwydd heb unrhyw fwriad maleisus neu ddealltwriaeth ond nid yw hyn yn gwneud effaith y camau hyn yn llai niweidiol neu dderbyniol. Bydd angen i ysgolion ddelio'n sensitif

â hyn ond mae ganddynt ddyletswydd glir i helpu plant i ddeall a bod yn gyfrifol am ganlyniadau eu gweithredoedd. Marion Solomon (solomm@caerffili.gov.uk ffôn 01443 866631) yw'r swyddog sy'n gyfrifol am fonitro a choladu gwybodaeth yn ymwneud ag achosion o fwlio yn sgil gwahaniaethu ym mwrdeistref sirol Caerffili ac mae hi'n gweithio yn yr adran Dysgu, Addysg a Chynhwysiad yn y Gyfadran Addysg, Dysgu Gydol Oes a Hamdden.

Mae Cyrff Llywodraethu yn gyfrifol am sicrhau bod ysgolion yn ufuddhau i ddeddfwriaeth Cydraddoldeb a bod y Cynllun Cydraddoldeb Strategol Ysgolion yn cael ei fabwysiadu a'i roi ar waith. Dylai fod ganddo hefyd gysylltiadau clir â Pholisi Gwrth-fwlio'r ysgol. Mae Cynllun Cydraddoldeb Strategol Ysgolion enghreifftiol ynghlwm yn Atodiad 2.

Mae Awdurdod Lleol Caerffili ac Ysgolion y Fwrdeistref yn gweithio'n agos gyda nifer o sefydliadau ac yn galw am eu cymorth gyda materion Cydraddoldeb, megis Gwasanaeth Addysg Aml-Ethnig Gwent (GEMS), Cyngor Cydraddoldeb Rhanbarthol y Cymoedd (VALREC), Stonewall Cymru, Canolfan Rhagoriaeth LGBT, Disability CanDo a Grŵp Mynediad Caerffili, er enghraifft. Mae'r Gwasanaethau hyn yn rhoi cyngor, cymorth ac arweiniad ar gydraddoldeb i ysgolion a chyrrff llywodraethu yng Nghaerffili.

Yn ogystal â'r uchod, mae gan yr Awdurdod Lleol dîm o staff yn gweithio ar faterion Cydraddoldeb yn gorfforaethol yn Isadran y Gyfraith a Llywodraethu (a gellir cysylltu â'r adran trwy anfon e-bost at cydraddoldeb@caerffili.gov.uk).

O'u cymryd gyda'i gilydd, mae hyn yn golygu y gall yr Awdurdod Lleol a sefydliadau partner:

- weithio gyda phartneriaid mewnol ac allanol i godi ymwybyddiaeth o bolisi a gweithdrefnau mewn perthynas â chydraddoldeb;
- gweithio mewn partneriaeth â rhieni o bob grŵp i sicrhau eu bod yn cymryd rhan yn weithgar yn nysgu a datblygiad eu plant;
- hybu ymglymiad gweithgar cymunedau lleiafrifol lleol ym mywyd yr ysgol a'r gymuned;
- cynnig hyfforddiant codi ymwybyddiaeth o bob agwedd ar gydraddoldeb i staff a chyrrff llywodraethu yn yr ysgol;
- cefnogi ysgolion i sicrhau bod gan rieni a gofalwyr fynediad i'w cynllun cydraddoldeb strategol a pholisi gwrth-fwlio.

C) Llais y Dysgwr

Mae deall cysyniad sylfaenol cydraddoldeb yn rhan hanfodol o addysgu plant i fyw mewn cymdeithas fodern. Mae'r Awdurdod yn cydnabod y pwysigrwydd i bob asiantaeth sy'n rhan o addysg plant a phobl ifanc ymgymryd â dull integredig o ymgynghori. Bydd safbwyntiau plant a phobl ifanc yn cael eu ceisio a'u hystyried pan fydd penderfyniadau ar eu profiad addysgol yn cael eu gwneud.

Ch) Monitro, Gwerthuso ac Adolygu

Bydd y Polisi hwn yn cael ei adolygu bob blwyddyn. Bydd yr Awdurdod yn monitro cynnydd mewn ysgolion a lleoliadau addysgol eraill:

- trwy fonitro Cynlluniau Cydraddoldeb Strategol yr Ysgolion;
- trwy ddadansoddi a gwneud defnydd effeithiol o ddata perthnasol;
- trwy raglenni adolygu a datblygu blynyddol;
- trwy staff Gwasanaeth Dysgu, Addysg a Chynhwysiant ac ymweliadau ac adroddiadau GEMS;
- trwy gynllunio blynyddol mewn cyfarfodydd partneriaeth a gynhelir rhwng ysgolion a staff Gwasanaeth Dysgu, Addysg a Chynhwysiant
- trwy ganfyddiadau arolygiadau Estyn ac adolygiadau annibynnol.

Rhaid i ysgolion fonitro effaith eu polisiau ar blant a phobl ifanc, rhieni a staff o'r gwahanol grwpiau yr ymdriniwyd â hwy, ac yn benodol ar lefelau cyrhaeddiad plant a phobl ifanc.

Mae ystod o ddogfennau arweiniad wedi'u cyhoeddi gan Y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol. Gellir lawrlwytho'r rhain o'r ddolen gyswllt ganlynol i'w gwefan;

<http://www.equalityhumanrights.com/advice-and-guidance/>

D) Beth yw 'digwyddiad 'gwahaniaethol'?

Wrth reswm, y ffurfiau amlycaf o'r fath ddigwyddiadau mewn ysgolion yw bwlio disgyblion neu staff eraill yn gorfforol neu'n eiriol, ond hwyrach nad yw'r fath fynegiadau agored o ragfarn neu anoddefgarwch yn mynd law yn llaw ag ymddygiad gwahaniaethol bob tro: gall y fath ymddygiad hefyd ddigwydd ar ffurf anwybyddu rhywun yn fwriadol ac yn gyson, peidio â gadael i rywun ymuno mewn gemau amser cinio, peidio â rhannu ac arferion eithrio eraill fwy cuddiedig. Nododd Adroddiad MacPherson (1999), a ddeliodd â hiliaeth yn benodol fod hiliaeth "*ar ei ffurf fwy cynnil...mor niweidiol â'i ffurf agored*".

Diffiniodd Adroddiad Ymchwiliad Stephen Lawrence, a oedd yn canolbwyntio ar faterion Hil yn benodol unwaith eto 'Ddigwyddiad Hiliol' fel: "unrhyw ddigwyddiad y mae'r dioddefwr neu unrhyw un arall yn ei ystyried yn hiliol".

Mae'r diffiniad hwn, o'i ddefnyddio ar gyfer un mater fel hiliaeth, neu yng nghyd-destun ehangach gwahaniaethu, yn grymuso'r dioddefwr ac/neu unrhyw unigolyn arall sy'n ystyried bod digwyddiad yn wahaniaethol i roi gwybod yn ei gylch. Mae'r diffiniad bras a heb fod yn rhagnodol hwn wedi'i ddylunio i sicrhau bod mwy o ddigwyddiadau'n cael eu hysbysu gan fod diffyg rhoi gwybod am y fath ddigwyddiadau wedi'i gydnabod yn broblem ddifrifol wrth ddelio â gwahaniaethu.

Rhoi Gwybod am Ddigwyddiadau

Mae rhoi gwybod am y digwyddiadau hyn mewn ysgolion o bwys penodol er mwyn mynd i'r afael ag ymddygiad negyddol yn gynnar. Mae gan ysgolion ddyletswydd benodol i:

- ddileu gwahaniaethu anghyfreithlon;
- hyrwyddo cyfle cyfartal;
- hyrwyddo perthnasau da rhwng pobl o wahanol grwpiau.

Dylai cynlluniau cydraddoldeb strategol ysgolion gynnwys canllawiau i fynd i'r afael â gwahaniaethu a dylai fod gan ysgolion weithdrefn ar waith i gofnodi'r fath ddigwyddiadau.

O dan weithdrefn gofnodi'r Cyngor, dylai ysgolion gofnodi digwyddiadau o wahaniaethu. Dylai ysgolion gofnodi pob digwyddiad ar ffurflen a ddarperir gan y Gyfadran Addysg, Dysgu Gydol Oes a Hamdden. Gellir defnyddio hon yn electronig. **Rhaid** i ysgolion lenwi'r ffurflen hon bob tymor a'i dychwelyd i Marion Solomon. Mae angen dychwelyd ffurflenni o ddim hefyd. Bydd y ffurflen hon yn rhoi crynodeb o bob digwyddiad a gofnodwyd yn ystod y tymor blaenorol.

Bydd y Gwasanaeth Dysgu, Addysg a Chynhwysiad yn mynd ati i goladu'r ffurflenni rhoi gwybod am ddigwyddiadau. Bydd pob hysbysiad yn cael ei drin yn gyfrinachol, gan gofio'r angen i gynnwys sefydliadau partner mewn rhai achosion lle gallai fod angen ymyrryd (e.e. yr Heddlu, partneriaid y sector gwirfoddol etc).

Argymhellir bod gwneud adroddiad blynyddol i'r corff llywodraethu yn nhymor yr hydref yn arfer da. Dylai'r adroddiad gynnwys gwybodaeth am unrhyw ddigwyddiadau a allai fod wedi digwydd yn ystod y flwyddyn academaidd flaenorol. Byddai'r fath adroddiad yn cynnwys manylion unrhyw gam(au) a gymerwyd ac yn dangos ymrwymiad yr ysgol i greu amgylchedd dysgu cynhwysol a heb fod yn wahaniaethol. Yn naturiol, ni fyddai enwau plant nac unrhyw wybodaeth sy'n eu hadnabod yn cael eu cynnwys yn yr adroddiad.

Mae arweiniad yn ymwneud â rheoli digwyddiadau o wahaniaethu ynghlwm fel Atodiad 1.

Atodiad 1

Arweiniad i Ddelio â Digwyddiadau o Wahaniaethu

Nod y ddogfen hon yw helpu ysgolion i ddelio â bwlio gwahaniaethol, aflonyddwch neu erledigaeth, y mae'n rhaid mynd i'r afael â nhw oherwydd gall eu bodolaeth esgor ar effeithiau niweidiol:

- ar ansawdd bywyd y dioddefwyr a'r sawl sy'n eu hadnabod;
- ar ansawdd yr addysg a gynigir mewn ysgolion.

Dangoswyd bod effeithiolrwydd a didwylledd y ffordd y mae ysgol yn delio â'r fath gwynion yn un ffactor wrth godi cyflawniad plant a phobl ifanc o, neu yr ystyrir eu bod o unrhyw un o'r grwpiau lleiafrifol yr ymdrinnir â hwy gan ddeddfwriaeth. Y gobaith felly yw y bydd y ddogfen hon yn cyfrannu at ddatblygiad parhaus yr ethos a'r diwylliant cynhwysol sy'n sicrhau profiad addysgol o safon i bawb.

Dylai delio â'r digwyddiadau hyn fod yn rhan o ymateb sefydliad cyfan ehangach i unrhyw fath o wahaniaethu. Mae ymateb yn briodol i'r digwyddiadau hyn yn dyngedfennol, ond nid yw'n ddigon yn ei hun i ddelio â gwahaniaethu. Mae gan ysgolion gyfrifoldeb i addysgu plant i barchu eu hunain a phobl eraill, i herio camwahaniaethu a stereoteipio a deall a gwerthfawrogi amrywiaeth. Cyflawnir hyn orau trwy ddatblygu dulliau gwrthwahaniaethol yn y cwricwlwm a addysgir a thrwy ethos ehangach yr ysgol.

Mae'r canllawiau hyn felly'n fan cychwyn y caiff ysgolion eu hannog i ddatblygu eu cynlluniau cydraddoldeb strategol eu hunain ohonynt a gwneud y cysylltiadau angenrheidiol gyda'u polisïau gwrth-fwlio.

Arweiniad i Ysgolion

Wrth ddelio â gwahaniaethu ar unrhyw ffurf, mae angen cod ymarfer wedi'i ddiffinio'n glir ar ysgolion, sy'n hysbys i blant, rhieni a gofalwyr, staff a llywodraethwyr. Dylai hwn gynnwys esboniadau clir o ran pam mae ymddygiad penodol yn annerbyniol a sut bydd y fath ymddygiad yn cael ei drin.

Dylai'r cod ymarfer gael ei osod mewn dull ysgol gyfan o droi at gydraddoldeb ac amrywiaeth a dylai gael ei ddatblygu gan bob ysgol.

Mae'n hynod bwysig delio â phob digwyddiad o wahaniaethu mewn ysgolion gan eu bod yn gallu cael effaith andwyol ar ansawdd yr addysg a sicrhau nad yw'r fath ymddygiad ac agweddau'n parhau ym mywydau pobl ifanc fel oedolion.

Bydd dull ysgol gyfan o droi at gyfle cyfartal yn cwmpasu:

- nodau, agweddau a gwerthoedd yr ysgol;
- yr amgylchedd dysgu;
- adnoddau a deunyddiau;
- iaith;
- bwlio ac aflonyddwch;
- staffio a datblygu staff;
- partneriaeth â rhieni;
- y cwricwlwm a addysgir a threfn Dysgu;
- darpariaeth allgyrsiol;
- darpariaeth i blant a phobl ifanc o amryw gefndiroedd, e.e. teithwyr/ffoaduriaid/ceiswyr lloches, lleiafrifoedd ethnig, y sawl gydag anableddau, y sawl sy'n Derbyn Gofal, y sawl gyda rhieni o'r un rhyw a'r sawl nad yw'r Saesneg yn iaith gyntaf iddynt;

Dylid gosod y dull ysgol gyfan hwn mewn datganiad polisi, sy'n berthnasol i gymuned yr ysgol gyfan, sef staff, plant, rhieni, gofalwyr a llywodraethwyr.

Mae angen i ysgolion gydnabod pob digwyddiad o wahaniaethu a delio â nhw. Rhaid peidio ag anwybyddu unrhyw ddigwyddiad o'r fath. Gallai ymateb cychwynnol cadarn ond cefnogol i ddigwyddiad atal gwaethygiad.

Gweithred neu ymddygiad a allai gyfansoddi digwyddiad gwahaniaethol

- Annog pobl eraill i ymddwyn yn wahaniaethol
- Ymosodiad corfforol yn erbyn person neu grŵp
- Galw enwau difriol, sarhadau, jôcs ac iaith
- Graffiti
- Ymddygiad pryfoclyd fel gwisgo bathodynau neu arwyddluniau sarhaus
- Dod â deunyddiau gwahaniaethol fel taflenni, comics, cylchgronau neu feddalwedd gyfrifiadurol i'r ysgol
- Defnyddio unrhyw systemau electronig i fygwth, aflonyddu a gwahaniaethu
- Cam-drin geiriol a bygythiadau
- Sylwadau gwahaniaethol yn ystod trafodaethau mewn gwersi
- Ymdrechion i recriwtio disgyblion a myfyrwyr eraill i sefydliadau a grwpiau gwahaniaethol
- Gwawdio unigolyn am wahaniaethau ymddangosiadol
- Gwrthod cydweithredu â disgyblion eraill oherwydd eu gwahaniaeth ymddangosiadol
- Gwahaniaethu trwy gysylltiad
- Aflonyddu Rhywiol
- Gwahaniaethu mewn cysylltiad â recriwtio, cyflogi ac adolygu perfformiad y staff
- Gwahaniaethu mewn cysylltiad â recriwtio Llywodraethwyr

Ymateb i Ddigwyddiadau

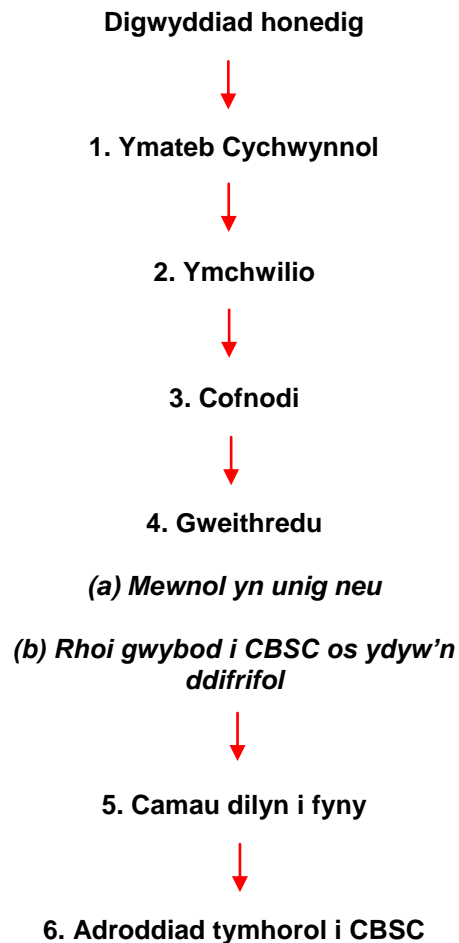
Bydd y ffordd yr ymdrinnir â digwyddiad yn dibynnu ar ddirifoldeb y sefyllfa, oedran a dealltwriaeth y plant dan sylw a'r cyd-destun. Mae angen cydnabod, ymchwilio a thrafod trwy bob digwyddiad, beth bynnag yw oedran y plant.

Efallai nad yw plant ifanc iawn yn deall y termau a ddefnyddiant ond maent yn cydnabod eu grym i bryfocio neu gynhyrfu. Mae'n bwysig esbonio i blant ifanc pam mae'r iaith yn peri loes a pham na ddylid ei defnyddio. Dylid trafod rhieni plant ifanc yn sensitif a'u hannog i gynorthwyo â'r drefn.

Pan roddir gwybod neu y deuir i wybod am ddigwyddiad, dylai'r ysgolion ddilyn eu gweithdrefnau mewnol. Dylai fod gan ysgolion weithdrefn ar waith i gofnodi'r digwyddiadau hyn. Ni ddylai staff fychanu teimladau'r dioddefwyr trwy ddatgan 'nad oedd y sawl' a'i cyflawnodd 'yn ei feddwl', rhaid i'r sawl a'i cyflawnodd gymryd cyfrifoldeb am ganlyniadau eu hymddygiad.

Beth i wneud

Dylai'r broses o roi gwybod, cydnabod a delio â digwyddiad gwahaniaethol ymgorffori'r camau canlynol:

Ymateb cychwynnol

Cyfrifoldeb pob aelod o staff yw ymateb i'r digwyddiadau hyn. Mae manylion rhestr o ymatebion posibl i ddigwyddiad isod.

- Cydnabod y digwyddiad.
- Trin y digwyddiad yn ddifrifol.
- Ymateb yn syth.
- Atgyfnerthu polisi'r ysgol.
- Cymorth i'r dioddefwr a mynegi dealltwriaeth a phryder am yr hyn a ddigwyddodd iddynt.
- Esbonio i'r plentyn/plant sy'n gyfrifol ac unrhyw wylwyr beth sy'n annerbyniol am y digwyddiad.
- Rhoi gwybod am y digwyddiad i'r Pennaeth ac/neu berson enwebedig.

Gyda'r cyflawnwyr

Cysylltwch â rhieni'r sawl dan sylw i esbonio beth ddigwyddodd, beth ydych chi'n ei wneud amdano a sut mae'n gysylltiedig â pholisi'ch ysgol.

- Ystyriwch beth yw'r cam mwyaf priodol. Yn achos troseddau cyntaf neu blant ifanc iawn, yn aml iawn, annog y sawl a'i cyflawnodd i gydnabod ac ymddiheuro am yr hyn a ddigwyddodd yw'r ffordd fwyaf effeithiol o gymodi ac atal ailddigwyddiad. Bydd aildroseddau neu gamau mwy difrifol yn gofyn am gosbau pellach yn unol â pholisi bwlio'r ysgol.
- Cywiro unrhyw gamsyniadau a allai fod wedi'u datgelu.

Cofnodi a rhoi gwybod

- Dylid cofnodi pob digwyddiad y rhoddwyd gwybod amdano gan ddefnyddio'r ffurflen gofnodi enghreifftiol.
- Dylid cadw ar gofnod nodyn o'r hyn ddigwyddodd, canlyniad yr ymchwiliad a pha gamau a gymerwyd. Mae'r cofnod hwn yn galluogi'r ysgol i fonitro digwyddiadau ac mae'n hollbwysig petai angen dilyn digwyddiad i fyny yn nes ymlaen.
- Rhaid i ffurflen yr adroddiad cryno gael ei llenwi a'i hanfon at yr ALI ar ddiwedd pob tymor.
- Cysylltwch â'r ALI yn syth os bydd angen cyngor neu gymorth pellach arnoch.
- Rhaid i'r ysgolion roi gwybod i'r ALI yn syth am unrhyw bryderon sy'n dilyn digwyddiadau difrifol er mwyn gallu cydlynu cyngor a chymorth yn gyflym er mwyn atal ailddigwyddiad.
- Yn dibynnu ar ddifrifoldeb y mater mewn sefyllfa o ymosod, dylid ystyried cysylltu â Heddlu Gwent er mwyn cynnal ymchwiliad ar y cyd â'r ALI.

Argymhellir gwneud adroddiad i'r corff llywodraethu yn nhymor yr hydref bob blwyddyn fel arfer da.

Dylai'r adroddiad gynnwys gwybodaeth am unrhyw ddigwyddiad a allai fod wedi digwydd yn ystod y flwyddyn academaidd flaenorol. Byddai'r fath adroddiad yn cynnwys manylion unrhyw gam(au) a gymerwyd ac yn dangos ymrwymiad yr ysgol i greu amgylchedd dysgu cynhwysol. Yn naturiol, ni fyddai enwau plant nac unrhyw wybodaeth sy'n eu hadnabod yn cael eu cynnwys yn yr adroddiad.

Camau pellach

Er mwyn sicrhau bod yr ymateb i ddigwyddiadau unigol yn cael ei ymgorffori mewn dull ysgol gyfan, dylid:

- Cymryd mesurau priodol trwy wasanaeth, amser cylch, cyfnodau tiwtora a'r cwricwlwm.
- Monitro digwyddiadau i nodi tueddiadau a materion sy'n destun pryder, gan ddefnyddio'r Arweiniad ar werthuso ail ddigwyddiadau.
- Cyflwyno gwerthusiadau i staff a llywodraethwyr i sicrhau trafodaethau rheolaidd a datblygu arfer da.

- Defnyddio cyngor yr ysgol i gynnwys plant a pharhau i'w hannog nhw a'u rhieni i roi gwybod am ddiwyddiadau.
- Mae'r CD-ROM a roddir i bob ysgol yn darparu manylion cyswllt nifer o sefydliadau a all ddarparu arweiniad i athrawon/ysgolion ar gefnogi dioddefwyr gwahaniaethu.

Mae honiad o ymddygiad gwahaniaethol gan unrhyw aelod o'r staff addysgu neu gymorth yn fater disgyblu difrifol a mater i'r Corff Llywodraethu fydd ystyried hwnnw.

Digwyddiadau y Tu Allan i'r Ysgol

Mae'n bosibl y bydd adegau pan fydd digwyddiadau y tu allan i'r ysgol, neu'n cynnwys cyflawnwyr o'r tu allan, yn dod i sylw'r Pennaeth.

Mae gan yr ysgolion hawl i ddisgyblu disgyblion am eu hymddygiad y tu allan i gatiâu'r ysgol lle mae'r disgyblion yng ngofal y staff neu pan fydd hi'n rhesymol i'r ysgol reoleiddio ymddygiad y disgyblion.

Eglurwyd y rheolaeth cyfraith hon ac fe'i rhoddwyd ar sail statudol gan ran 90(2)(a) Deddf Addysg ac Arolygu 2006.

Tyndra yn yr Ysgol

Mae'n bwysig bod athrawon yn sensitif i arwyddion erledigaeth bosibl unigolion neu grwpiau o blant, hyd yn oed lle nad oes digwyddiad adnabyddadwy.

Yn yr un modd, dylid monitro pob ymddygiad yr ystyrir ei fod yn adlewyrchu tyndra yn yr ysgol gyfan o bosibl e.e. lle mae grwpiau bach o blant yn ffurfio grwpiau ar wahân yn y maes chwarae neu'r ystafell ddosbarth; dylid rhoi gwybod am unrhyw bryderon difrifol i sefydliadau partner perthnasol.

Atodiad 2

Cynllun Cydraddoldeb Strategol (2012-2016) [Enw'r Ysgol]

Datganiad polisi cyffredinol

Mae'r ysgol yn gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion a nodau.

Byddwn yn hybu perthnasau da a pharch ar y cyd mewn a rhwng ein disgyblion, staff, llywodraethwyr a rhieni, gofalwyr a gwarcheidwaid ein disgyblion, beth bynnag fo'u tarddiad ethnig, rhyw, oed, statws priodasol, cyfeiriadedd rhywiol, anabledd, aillbennu rhywedd, daliadau crefyddol neu ddi-gred, iaith, cenedl, cyfrifoldeb am bobl ddibynnol neu unrhyw reswm arall na all gael ei gyfiawnhau.

Mae'r ysgol yn cydnabod bod gan Gymru a'r Deyrnas Unedig gymdeithasau amrywiol sy'n cynnwys pobl o nifer fawr o wahanol gefndiroedd. Mae'n bwysig bod yr holl blant a phobl ifanc yn cael eu paratoi'n ddigonol i fyw mewn cymdeithas mor amrywiol.

Anelwn at fynd i'r afael â gwahaniaethu yn ein hysgol a hybu cyfle cyfartal a pherthnasau da ar draws pob agwedd ar fywyd ysgol. Gwnawn hyn drwy:

- greu ethos lle teimla'r plant a'r bobl ifanc a'r staff eu bod yn cael eu gwerthfawrogi a'u bod yn ddiogel;
- meithrin hunan-barch a hyder yn ein plant a'n pobl ifanc, er mwyn iddynt allu defnyddio'r rhinweddau hyn i ddylanwadu ar eu perthynas eu hunain gyda phobl eraill;
- meddu ar ddisgwyliadau cyson o blant a phobl ifanc ac yn eu dysgu;
- tynnu ymaith neu leihau rhwystrau i ddysgu, er mwyn i'r holl blant a phobl ifanc allu cyflawni;
- sicrhau bod ein haddysgu'n ystyried anghenion dysgu'r holl blant a phobl ifanc trwy'n cynlluniau gwaith a chynllunio gwersi;
- nodi gweithdrefnau clir i ddelio'n gyflym â digwyddiadau o ymddygiad gwahaniaethol;
- gwneud plant a phobl ifanc a staff yn hyderus i herio ymddygiad rhagfarnllyd ac ymosodol;
- herio stereoteipiau a hyrwyddo delweddau cadarnhaol;

Cyfrifoldebau

Rôl y llywodraethwyr

- Mae'r corff llywodraethu wedi gosod ei ymrwymiad i gydraddoldeb trwy gymeradwyo a mabwysiadu'r cynllun hwn a bydd yn parhau i wneud popeth o fewn ei allu i sicrhau bod yr ysgol yn gwbl gynhwysol i ddisgyblion, ac yn ymatebol i'w hanghenion a'u hamgylchiadau unigol.
- Mae'r corff llywodraethu yn ceisio sicrhau na wahaniaethir ar unrhyw sail yn erbyn pobl wrth wneud cais am swyddi yn ein hysgol.
- Mae'r llywodraethwyr yn cymryd pob cam rhesymol i sicrhau bod amgylchedd yr ysgol yn rhoi mynediad i bobl gydag anableddau, ac yn ymdrechu hefyd i wneud cyfathrebiadau ysgol mor gynhwysol â phosibl i rieni, gofalwyr a disgyblion.
- Mae'r llywodraethwyr yn croesawu pob cais i ymuno â'r ysgol, beth bynnag yw cefndir unigol plentyn neu deulu.
- Bydd y corff llywodraethu yn sicrhau na wahaniaethir yn erbyn unrhyw blentyn tra byddant yn yr ysgol.

Rôl y pennaeth (neu'r uwch arweinydd sy'n gyfrifol am Gydraddoldeb)

- Rôl y pennaeth yw gweithredu Cynllun Cydraddoldeb Strategol yr Ysgol ac fe'i cefnogir gan y corff llywodraethu i wneud hynny.
- Rôl y pennaeth yw sicrhau bod yr holl staff yn ymwybodol o Gynllun Cydraddoldeb Strategol yr Ysgol a bod yr athrawon yn defnyddio'r canllawiau hyn yn deg ym mhob sefyllfa.
- Mae'r pennaeth yn sicrhau bod pob panel penodi'n rhoi ystyriaeth ddyledus i'r cynllun hwn, er mwyn peidio â gwahaniaethu yn erbyn neb pan ddaw hi i gyfleoedd gwaith neu hyfforddiant.
- Mae'r pennaeth yn hybu'r egwyddor cydraddoldeb wrth ddatblygu'r cwricwlwm, ac yn hybu parch at bobl eraill a chyfle cyfartal i gymryd rhan ym mhob agwedd ar fywyd yr ysgol.
- Bydd y pennaeth yn trin pob digwyddiad o driniaeth annheg ac unrhyw ddigwyddiad o fwlio yn sgil gwahaniaethu gyda'r difrifoldeb priodol.

Rôl pob aelod o staff (addysgu a heb fod yn addysgu)

- Bydd yr holl staff yn sicrhau y caiff yr holl ddisgyblion eu trin yn deg, yn gyfartal a chyda pharch, a byddant yn cadw'n ymwybodol o Gynllun Cydraddoldeb Strategol yr Ysgol.
- Bydd yr holl staff yn ymdrechu i ddarparu deunydd sy'n rhoi delweddau cadarnhaol ac yn herio delweddau ystrydebol.
- Bydd yr holl staff yn herio unrhyw ddigwyddiad o ragfarn, boed hynny'n hiliaeth, homoffobia, rhagfarn gysylltiedig ag anabledd neu arall ac yn cofnodi unrhyw ddigwyddiad, gan dynnu sylw'r pennaeth atynt.
- Mae athrawon yn cefnogi gwaith staff ategol neu gymorth ac yn eu hannog i ymyrryd yn gadarnhaol yn erbyn unrhyw ddigwyddiad gwahaniaethol.

Ymwelwyr a contractwyr sy'n gweithio ar y safle

Bydd pob ymdrech yn cael ei wneud i sicrhau bod yr holl ymwelwyr neu contractwyr sy'n gweithio ar y safle yn cael eu gwneud yn ymwybodol o safle'r ysgol ar gydraddoldeb a digwyddiadau o natur wahaniaethol.

Ymgynghori

Datblygwyd y polisi hwn trwy ymgynghori â'r canlynol:

- Staff.
- Plant a phobl ifanc.
- Rhieni.
- Llywodraethwyr.
- Grwpiau/Cynrychiolwyr Cymunedol.
- Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili.
- Sefydliadau partner o'r sector gwirfoddol.

Cyfathrebu

Mae'r polisi llawn:

- i'w gweld yn y cyntedd;
- yn cael ei roi i bob contractwr neu ddarparwr gwasanaeth heb fod o dan yr ALI, sy'n cael eu gwneud yn ymwybodol o'r angen i ufuddhau i'r polisi a gofynnir am eu polisi eu hunain;
- yn cael ei roi i bob rhiant/gofalwr/gwarcheidwad ac mae ar gael ar gais i ymwelwyr ac aelodau'r gymuned ehangach.

Caiff Cynllun Cydraddoldeb Strategol yr Ysgol hefyd ei

- anfon at bob ymgeisydd am swydd;
- cyhoeddi ym mhrosbectws yr ysgol;
- cyhoeddi ar wefan yr ysgol;
- arddangos o gwmpas safle'r ysgol;
- ar gael ar gais i unrhyw un sy'n dymuno cael copi.

Mae Cynllun Cydraddoldeb Strategol yr Ysgol ar gael yn y Gymraeg, ac mae ar gael mewn ieithoedd a fformatau eraill ar gais.

Bydd y polisi hwn yn cael ei adolygu bob pedair blynedd neu yn dilyn unrhyw newid mewn deddfwriaeth

Llofnod: _____ Pennaeth

Llofnod: _____ Cadeirydd y Llywodraethwyr

Dyddiad: _____

Rhannau sy'n gysylltiedig ag agweddau penodol ar swyddogaeth yr ysgol

1. Ethos Ysgol Gyfan

1.1 Dathlu a darparu ar gyfer amrywiaeth

Cymerwn bob gofal i sicrhau yr eir i'r afael ag anghenion penodol pob grŵp yn yr ysgol trwy ddathlu amrywiaeth, fel darparu ar gyfer gofynion dietegol a gwisg gwahanol grwpiau crefyddol a chaniatáu plant a phobl ifanc i arsylwi amryw ddathliadau a gwyliau crefyddol.

1.2 Paratoi ar gyfer bywyd mewn cymdeithas amrywiol

Anogwn bob plentyn a pherson ifanc i ddeall, parchu a gwerthfawrogi hunaniaeth, diwylliannau a ffydd unigolion a phobl maen nhw'n anghyfarwydd â nhw er mwyn eu paratoi nhw ar gyfer bywyd mewn cymdeithas amrywiol.

2. Cyrhaeddiad, datblygiad personol ac asesiad plant a phobl ifanc

2.1 Cyrhaeddiad a chynnydd

Ein nod yw sicrhau bod yr holl blant a phobl ifanc yn cyflawni hyd eithaf eu potensial. Rydym yn monitro cynnydd plant a phobl ifanc unigol am arwyddion o dangyflawniad. Eir i'r afael â'r rhain trwy gymorth wedi'i gynllunio a'i dargedu. Lle bydd angen, bydd cyngor yn cael ei geisio gan sefydliadau cymorth fel yr Awdurdod Lleol a sefydliadau partner o'r sector gwirfoddol.

2.2 Cymorth bugeiliol

Mae ein cymorth bugeiliol yn ystyried gwahaniaethau crefyddol ac ethnig a phrofiadau plant ffoaduriaid a cheiswyr lloches.

2.3 Cymorth i blant a phobl ifanc Saesneg fel iaith Ychwanegol

Trwy ymgynghori â GEMS, darparwn gymorth priodol i blant a phobl ifanc y mae'r Saesneg yn iaith ychwanegol iddynt, ac fe'u hanogwn i ddefnyddio a datblygu eu mamieithoedd, lle bo'n bosibl.

2.4 Gyrfaoedd a phrofiad gwaith

Anogwn bob plentyn a pherson ifanc i ystyried ystod lawn y dewisiadau profiad gwaith ac addysg bellach i sicrhau nad oes unrhyw unigolion neu grwpiau penodol yn cael eu stereoteipio o gwbl.

2.5 Asesu

Cymerwn ofal i sicrhau nad yw plant a phobl ifanc o leiafrifoedd ethnig, y sawl y mae'r Saesneg yn iaith ychwanegol iddynt ac unrhyw blant ffoaduriaid a cheiswyr lloches dan anfantais trwy ragfarn ddiwylliannol ac ieithyddol neu ddiffyg cymorth mewn asesiadau. Lle bydd angen, ceisir cymorth Ymgynghorwyr yr ALI a GEMS.

2.6 Anghenion Addysgol Arbennig

Gwnawn yn siŵr fod asesiadau cywir o anghenion addysgol arbennig yn cael eu gwneud i blant a phobl ifanc o leiafrifoedd ethnig, y sawl y mae'r Saesneg yn iaith ychwanegol iddynt ac i blant ffoaduriaid a cheiswyr lloches. Mae'r holl blant a phobl ifanc gydag anghenion addysgol arbennig yn cael cymorth priodol.

3. Y Cwricwlwm, addysgu ac adnoddau

3.1 Hyrwyddo amrywiaeth ddiwylliannol trwy'r cwricwlwm

Hyrwyddwn amrywiaeth yn y cwricwlwm trwy addysgu cynnwys cadarnhaol, amrywiol, gan adolygu dogfennau'n systematig i sicrhau cynnwys priodol a thrwy feithrin parch i bawb beth bynnag fo'u hamgylchiadau unigol neu deuluol.

3.2 Mynediad i'r cwricwlwm

Gwnawn bob ymdrech i sicrhau bod yr holl blant a phobl ifanc yn cael mynediad i'r cwricwlwm trwy ystyried eu cefndiroedd unigol a'u hanghenion ieithyddol a thrwy wahaniaethu gwaith yn briodol.

3.3 Adnoddau

Mae ein hadnoddau a'n harddangosiadau'n cyfleu delweddau cadarnhaol o ystod o bobl a diwylliannau. Cânt eu hadolygu a'u huwchraddio'n systematig i sicrhau bod yr holl anghenion unigol yn cael eu bodloni a defnyddiwn amrywiaeth o adnoddau i herio stereoteipiau a gwahaniaethu ar draws y cwricwlwm.

3.4 Addysgu a Dysgu

Cymerwn gamau cadarnhaol i sicrhau y gall yr holl blant a phobl ifanc gymryd rhan a themlo y caiff eu cyfraniadau eu gwerthfawrogi. Anogwn blant a phobl ifanc o bob cefndir i gydweithio gyda chydweithrediad a dealltwriaeth. Mae ein haddysgu'n herio rhagfarn a stereoteipiau ac rydym yn meithrin ymwybyddiaeth feirniadol o blant a phobl ifanc o ragfarn, anghydraddoldeb a chyfiawnder.

3.5 Cynnwys pobl o gefndiroedd amrywiol

Ceisiwn ddefnyddio modelau rôl a chyflwynwyr o ystod o wahanol grwpiau yn yr ysgol i rannu ystod eang o sgiliau a phrofiadau.

4. Derbyniadau a phresenoldeb

4.1 Derbyniadau

Mae ein meini prawf a chyfweliadau derbyn yn seiliedig ar arweiniad yr Awdurdod Lleol ac maent yn deg ac yn gyfartal i bawb ac nid ydynt yn effeithio'n andwyol ar unrhyw unigolion neu grwpiau.

4.2 Presenoldeb

Disgwyliwn bresenoldeb da gan bob plentyn a pherson ifanc. Cydnabyddwn hawl plant a phobl ifanc i gymryd seibiant ar gyfer arsylwi crefydd er enghraifft, a darparu ar gyfer plant a phobl ifanc ar absenoldeb estynedig i ymdrin â gwaith a gollwyd.

5. Ymddygiad, disgyblaeth a gwaharddiad

5.1 Bwlio, gwahaniaethu ac aflonyddu

Rydym yn gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac ni fydd defnyddio'r fath iaith neu ymddygiad yn cael ei oddef a bydd yn cael ei herio. Ymdrinnir â phob digwyddiad yn unol â Chynllun Cydraddoldeb Strategol yr Awdurdod Lleol a'r Ysgol.

5.2 Ymddygiad a disgyblaeth

Disgwyliwn safonau uchel o ymddygiad o'r holl blant a phobl ifanc. Caiff yr holl blant a phobl ifanc eu trin yn deg a heb wahaniaethu pan gânt eu disgyblu am ymddygiad aflonyddgar. Ymdrinnir â digwyddiadau o natur wahaniaethol yn gadarn ac yn gyson ac ymchwilir yn llawn i bob cyhuddiad o'r fath aflonyddwch neu bryfocio.

5.3 Gwaharddiad

Cymerwn gamau rhagweithiol i atal gwaharddiad a chaiff unrhyw waharddiadau eu monitro gan ystod lawn o nodweddion cydraddoldeb.

6. Partneriaeth gyda rhieni a'r gymuned

6.1 Partneriaeth gyda rhieni a'r gymuned

Ymdrechwn i dynnu oddi ar arbenigedd, sgiliau a gwybodaeth pobl o ystod o gefndiroedd, o'r gymuned leol ac ehangach i ddatblygu agweddau cadarnhaol at amrywiaeth ddiwylliannol ac i herio gwahaniaethu. Anogir rhieni o gefndiroedd amrywiol i gymryd rhan ym mywyd yr ysgol. Lle bo angen, defnyddir cyfieithu a dehongli i gyfathrebu ac ymgynghori â rhieni neu ofalwyr lle nad yw'r Saesneg yn iaith gyntaf iddynt.

6.2 Adeilad yr ysgol

Mae adeilad yr ysgol ar gael i'w defnyddio gan bob grŵp yn y gymuned sy'n cefnogi'r un egwyddorion cydraddoldeb ac amrywiaeth.

6.3 Contractwyr a darparwyr gwasanaeth

Disgwyliwn i bob contractwr ac ymwelydd â'r ysgol gynnal ymddygiad sy'n gyson â'r polisi hwn.

7. Recriwtio a datblygiad proffesiynol staff

7.1 Recriwtio a hyrwyddo

Yn unol ag arweiniad yr Awdurdod Lleol, rydym yn sicrhau nad oes unrhyw wahaniaethu'n digwydd yn ein materion recriwtio, hyrwyddo a disgyblu.

7.2 Datblygiad proffesiynol

Gellir gwneud trefniadau gyda Thîm Cydraddoldeb yr Awdurdod Lleol i staff fynychu cyrsiau hyfforddiant cydraddoldeb CBSC. Mae'r cyrsiau hyn am ddim i staff yr ysgol ac yn defnyddio arbenigedd darparwyr allanol o'r sector gwirfoddol i ddarparu hyfforddiant i'r holl staff a llywodraethwyr ar faterion cydraddoldeb hil, homoffobia, amrywiaeth ddiwylliannol, anabledd ac anghenion plant a phobl ifanc y mae'r Saesneg yn iaith ychwanegol iddynt, ffoaduriaid a cheiswyr lloches.

7.3 Gwahaniaethu ac aflonyddu

Digwyddiadau o wahaniaethu neu aflonyddu sy'n cynnwys staff yr ymdrinnir â hwy yn unol â gweithdrefnau disgyblu a chwyno'r ALI / ysgol.

7.4 Toriadau mewn polisi

Ymdrinnir ag unrhyw doriadau mewn polisi gan aelodau staff neu lywodraethwyr yn unol â gweithdrefnau disgyblu a chwyno'r ALI / ysgol.

8. Cynllunio ac adolygu polisi

8.1 Cynllunio a gosod targedau

Defnyddiwn bolisi a hunanwerthusiadau, fel mecanweithiau archwilio, i ddynodi targedau penodol i weithredu ar faterion cydraddoldeb hiliol. Mae'r cynllun gweithredu hwn, sy'n cyd-fynd â'r Polisi Cydraddoldeb Hiliol, yn cael ei gynnwys yn y Cynllun Datblygu Ysgol a chaiff ei adolygu'n flynyddol.

8.2 Gwerthuso, monitro ac adolygu polisiâu

Asesir effaith pob polisi ysgol ar blant a phobl ifanc, staff, llywodraethwyr a rhieni o leiafrifoedd ethnig i sicrhau nad oes unrhyw arfer gwahaniaethu'n bodoli, yn enwedig os gall hynny gyfrannu at dangyflawniad plant a phobl ifanc o leiafrifoedd ethnig.

Caiff effaith Cynllun Cydraddoldeb Strategol yr Ysgol ar yr holl blant a phobl ifanc, staff, llywodraethwyr a rhieni ei monitro ar gyfer ei heffeithiolrwydd yn flynyddol ac mae gwerthusiadau'n ystyried safbwyntiau plant a phobl ifanc, staff, rhieni ac aelodau'r gymuned leol gan gynnwys grwpiau lleiafrifol. Mae pob adolygiad polisi'n ystyried goblygiadau cydraddoldeb perthnasol.

9. Cyngor a chymorth

9.1 Ymgynghorwyr yr Awdurdod Lleol, GEMS a VALREC

Bydd yr ysgol yn ceisio cyngor a chymorth ymgynghorwyr yr ALI a sefydliadau sector gwirfoddol perthnasol lle bo angen, i sicrhau bod y polisiâu'n cael eu dylunio i fodloni anghenion yr ysgol, bod targedau cydraddoldeb yn briodol a bod yr holl staff yn cael hyfforddiant, cyngor a chymorth.

Atodiad 3

Enghraifft o Amcan Cydraddoldeb i Ysgolion

[ENW'R YSGOL]

CYNLLUN CYDRADDOLDEB STRATEGOL YSGOLION – AMCAN CYDRADDOLDEB

Amcan	Lleihau nifer y digwyddiadau o fwlio gwahaniaethol yn yr ysgol gan X% dros 4 blynedd y cynllun hwn.
Canlyniad	Bod disgyblion a staff yn gallu bwrw ymlaen â'u bywydau beunyddiol yn yr ysgol, boed yn yr ystafell ddosbarth, yn rhydd o iaith wahaniaethol, camdriniaeth a bwlio.
Nodweddion Gwarchoddedig/ Materion Cydraddoldeb Eraill yr Ymdrinnir â Hwy	Tarddiad ethnig, rhyw, oed, statws priodasol, cyfeiriadedd rhywiol, anabledd, ailbennu rhywedd, daliadau crefyddol neu ddi-gred, iaith, cenedl, cyfrifoldeb am bobl ddibynnol
Cysylltiadau â Strategaethau a Chynlluniau Eraill	Polisi Gwrth-fwlio
Sail Dystiolaeth	Defnyddir y data bwlio presennol fel gwaelodlin
Mesur Llwyddiant / Dangosyddion Perfformiad	<ul style="list-style-type: none"> • Cynnydd cychwynnol wrth roi gwybod am ddigwyddiadau • Cynnydd mewn lefelau bodlonrwydd (gan ddisgyblion a rhieni) o ran sut y trafodwyd materion • Gostyngiad yn lefelau'r bwlio y rhoddwyd gwybod yn eu cylch mewn ysgolion
Amserlen	Rhoi gwybod yn dymhorol gan ddefnyddio ffurflen hysbysu CBSC – adroddiad blynyddol i ddangos ffigurau, tueddiadau a gweithredoedd
Rhanddeiliaid	Disgyblion, staff ysgol, corff llywodraethu, Addysg CBSC, aelodau etholedig CBSC, Fforwm Cydlynid Cymunedol CBC, Heddlu Gwent, Partneriaeth Plant a Phobl Ifanc, GEMS, VALREC, Canolfan Rhagoriaeth LGBT, Stonewall Cymru, Fforwm Ieuenctid Caerffili

Atodiad 4

Rhestr Wirio Cynllun Cydraddoldeb Strategol ar gyfer staff yr ysgol a llywodraethwyr yr ysgol

(addaswyd a diweddarwyd o ddogfen wreiddiol Cyngor Camden)

- Ydy'ch Corff Llywodraethu yn cymeradwyo ac yn mabwysiadu Cynllun Cydraddoldeb Strategol mewn pryd ar gyfer mis Ebrill 2012?
- Ydy'ch Cynllun Cydraddoldeb Strategol wedi'i ffurfio gan safbwyntiau, cyfraniad ac ymglymiad staff, rhieni a disgyblion?
- A gesglir gwybodaeth am nodweddion unigol mewn perthynas â disgyblion a staff wrth ddadansoddi cyflawniad, presenoldeb, gwaharddiadau disgyblion, hyfforddiant staff etc?
- A ddefnyddir y wybodaeth hon i lywio'r polisiau, cynlluniau a strategaethau, gwersi, cymorth ychwanegol, hyfforddiant a gweithgareddau a ddarperir gan yr ysgol?
- Ydy'r cwricwlwm yn cynnwys cyfleoedd i ddeall materion sy'n gysylltiedig â'r nifer fawr o agweddau ar gydraddoldeb?
- A gaiff pob disgybl ei annog i gymryd rhan ym mywyd yr ysgol? Ydy disgyblion sy'n gwneud cyfraniad cadarnhaol yn adlewyrchu amrywiaeth yr ysgol e.e. trwy wasanaethau dosbarth/cyngor yr ysgol?
- Ydych chi wedi rhoi gweithdrefnau ar waith i sicrhau bod unrhyw ddigwyddiadau o fwlio ar sail materion cydraddoldeb yn cael eu hysbysu i'r corff llywodraethu a'r awdurdod lleol bob tymor? A ddefnyddir y data ar fwlio ac aflonyddu disgyblion a staff i wneud gwahaniaeth i brofiad disgyblion a staff eraill?
- Ydy arddangosiadau gweledol yn adlewyrchu amrywiaeth cymuned eich ysgol? Sut caiff modelau rôl gwrywaidd a benywaidd o leiafrifoedd ethnig, anabl eu hyrwyddo'n gadarnhaol mewn gwersi, arddangosiadau a thrafodaethau fel amser cylch a gwasanaethau dosbarth?
- Ydy'r ysgol yn cymryd rhan mewn digwyddiadau fel Mis Hanes Pobl Dduon, Mis Hanes Pobl Lesbiaidd, Hoyw a Deurywiol, Wythnos Ymwybyddiaeth o Fyddardod, ac Wythnos Un Byd i godi ymwybyddiaeth o faterion amrywiol cysylltiedig â chydraddoldeb?
- Ydy'r amgylchedd ysgol mor hygyrch â phosibl i ddisgyblion, staff ac ymwelwyr â'r ysgol? A gynhelir nosweithiau agored a digwyddiadau eraill y mae rhieni, gofalwyr a'r gymuned yn eu mynychu mewn rhan hygyrch o'r ysgol, ac a gaiff materion fel rhwystrau iaith (gan gynnwys iaith Arwyddion Prydain) eu hystyried?
- A gaiff anghenion hygyrchedd a fformat rhieni, disgyblion a staff eu hystyried wrth gyhoeddi ac anfon gwybodaeth?
- Ydy gweithdrefnau ar gyfer ethol rhiant llywodraethwyr yn agored i unrhyw ymgeisydd a phleidleisiau gan bob grŵp yn y gymuned?